

МАТЕРІАЛ ДО ВЕБІНАРУ
проф. Катерини Крутій
28 лютого 2019 року

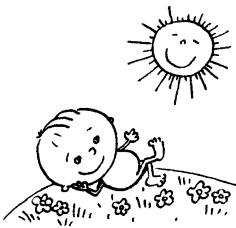
Міні-середовища вікових груп

Джерело:

Крутій К.Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу : Монографія : У 2-х ч. – Частина перша. Концепції, проектування, технології створення. – Запоріжжя : ТОВ “ЛПС” ЛТД, 2009. – 320 с.: іл., табл. – Бібліогр. : с. 307. - С.200-217.

УВАГА! Посилання на монографію обов’язкове!

Міні-середовище для дітей груп раннього віку

Модель середовища для дітей раннього віку конкретизовано за змістом і простором.

Активно задіюється комфортна для дітей раннього віку *горизонтальна площина*.

На підлозі розкладаються всілякі атрибути, іграшки, дрібний спортивний інвентар. Пильна увага приділяється зовнішньому оформленню предметів, їхній привабливості на загальному фоні групи. Бажано у вітальні мати диванчик, улюблені іграшки малюків, до кожної шафки прикріпити іграшку дитини, фото батьків (або в спальній кімнаті до ліжка з подушкою-іграшкою, щоб можна було зручно вмоцуватися). У групах слід використовувати не тільки горизонтальну площину (*підлога*), але й вертикальні поверхні (*стіни*), і так само освоювати повітряний простір (до стелі *підвішують іграшки, вироби*).

Осередок фізкультурно-оздоровлювальної активності обумовлює розвиток рухової активності малюка, сприяє оздоровленню. У цьому осередку можна створити або розташувати: сонячний вітраж; лікувальні подушечки; чистунчиків балаганчик; повітряний акваріум; сухий басейн, веселу гусинь; кафе “Здоров’ячок”; стимулятори здорового дихання; нарядний стільчик; веселу парасольку; кептарика-чародія; матусину іграшку-забавлянку; пісочний дворик; драбинку-двигунець; рукоходилку; велосалончик; чудо-каталку, м’які модулі, куби з отворами, каталки, м’ячі з кільцями, міні-стадіон тощо.

Осередок пізнавальної активності вводить дитину до світу знайомих і малознайомих предметів, звуків, явищ, дій і відносин: ляльковий будинок; кольорові крейдочки – “умілі ручки”; паличка-чародійка; сімейна гостьова (альбоми з фотографіями родини); лікарня; канапки; люстерка і дзеркало веселих кучериків; двір і город бабусі Дарини; забавний килимок; скринька для рядження; вернісаж; риб’ячий будиночок; пташиний дворик; цікава коробочка; музична шкатулка; театр

(різні види); лісове узлісся; скринька Ясі; будиночок одягу; фотосалон “Це я”, вода і пісок, акваріум із великими рибками, клітка з папужкою, кімнатні рослини, Монтессорі-матеріал, пірамідки, шнурівки, пластикові коробки, ємкості з різними отворами і кришками, великі гудзики різної форми і кольору тощо.

Слід зауважити, що є певні вимоги до безпеки середовища для малюків. Щоб зрозуміти проблеми, які можуть виникнути, пропонуємо познайомитися з декількома *рекомендаціями*, а саме:

- Походіть кімнатою навколiшки! Це допоможе побачити, як кімната виглядає з висоти зросту малюків. Знаходячись у такій позі, спробуйте відповісти на запитання: “А це безпечно?”
- Чи дозволяє мені все оточуюче гратися безпечно?
- Чи приваблива для мене кімната й орієнтована вона на мої інтереси?
- Чи є те тим місцем, де я хотіла б провести весь день?

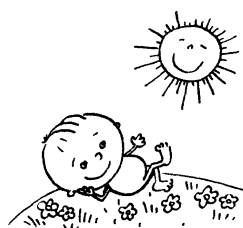
І наостанок. Придивіться до себе як до вихователя і запитайте:

- ❖ Чи вмiю спілкуватися з дітьми на їхньому рівні?
- ❖ Чи розумію індивідуальні особливості та потреби малюків вікової групи?
- ❖ Чи дозволяю кожному малюкові бути самостійним у виборі діяльності?
- ❖ Чи хотіла б бути малюком і мати такого вихователя, як я?

Міні-середовище для дітей молодшого і середнього дошкільного віку

Дитина молодшого або середнього дошкільного віку, на наш погляд, здатна до самостійного розвитку. Їй необхідна адекватна інформація і середовище, що стимулює саморозвиток. Після активної взаємодії із середовищем, від співвідношення змісту зі своїм досвідом діти переходять до прагнення змінити простір, намагаються створити новий, який задовольняє їхні потреби. Тому тут важливо сприяння з боку дорослих, співтворчість їх із дітьми. Середовище охоплює образотворчу, музичну, літературну, комунікативну, соціальну сфери і відображає світ природи, людини, предметів реального життя. За умов такої організації дитина має задоволення, відчуття насолоди, радості, осяяння.

Цьому сприяє і комфортне планування “куточків”, що дає можливість дітям грати невеликими підгрупами, спілкуватися з педагогом, дім-подіум багатofункціонального характеру, який може використовуватися як сцена для театральної постановки, подіум для показу моделей одягу, будинок для сюжетно-рольової гри, куточок усамітнення; ляльковий дім на полицях шафи (на кожному поверсі по три кімнати з меблями, хатнім устаткуванням, ляльками, виготовленими дітьми разом з вихователями).

Осередок фізкультурно-оздоровлювальної активності збагачує руховий досвід, залучає до розуміння цінності здоров'я.

В осередку можна створити або розташувати: спортивний острівець; стимулятор руху “Бубонець”;

фітоподушки; сонячний вітраж; коктейль-бар “Какаду”; повітряний акваріум; сухий басейн, кафе “Ласун”, лікарню Пігулкіна; музичний салон Принцеси Нотки; щоденник настрою; зелений оазис.

Осередок пізнавальної активності задовольняє потребу дитини в освоєнні навколишнього світу, стимулює пізнавальний інтерес: бюро погоди; буквочейка; книжковий склад; господарство тіточки Швабри; куточок Чистунчика; відеосалон; пташиний двір; рибне господарство; різноманітні мапи; ігротека; автосалон; “таємні дверцята”; лабораторія Знайка; зоосад на шафках тощо; складаний матовий екран, на який можна проектувати діапозитиви і слайди, супроводжуючи їх розповіддю вихователя або фонограмою (екран дає можливість організувати різні ігрові ситуації типу “Подорож у часі”, “На гостини до казкових героїв”) тощо.

Осередок комунікативної активності стимулює мовленнєвий і мовний розвиток, дозволяє дитині пізнати ази спілкування і взаємодії: чайний столик для церемоній; сімейна гостьова; іменинний стілець; острівець невдачі; бюро знахідок “Знахідки Ясі”; дзвінки завіси “Музика вітерцю”, будиночок “недоторканності”, куточок самоти; затишна канапка; дзеркало-портрет, супермаркети “Сільпо”, “Велика кишень”, гіпермаркет “Метро”, візитна книга тощо. Можна також створити “Театральне приміщення” (його рамки виготовлені з фанери, обтягнуті щільною тканиною і прикріплені до шафи за допомогою рояльних петель), яке разом з декораціями, масками, костюмами дозволяє швидко створити цирк “Шапіто”, казковий замок тощо. Також слід використовувати звуковий “дизайн” у ході занять, перед сном, під час харчування, наприклад, записи шелестіння листя, плескоти води, співу птахів, які заспокоюють дітей, створюють особливий затишок і разом із тим несуть пізнавальне й естетичне навантаження.

Міні-середовище для дітей старшого дошкільного віку

Для дітей старшого дошкільного віку середовище має розкритися новими щаблями, які дитина може освоїти або відкинути.

Середовище в старшій групі – це поле діяльності, спосіб життя, передача досвіду, творчість, історична епоха. Вона досить різноманітна й насичена “випадковостями” (несподівані або незавершені проблемні образи), що вимагають від дитини пошуку способів пізнання, стимулюють дослідницьку діяльність.

Це середовище мінливе, динамічне. Значна свобода і самостійність дозволяє визначати і проявляти ставлення до середовища, сприймати його по-своєму, наслідувати, комбінувати, створювати, використовувати нетрадиційну компоновку столів, що дозволяє проводити заняття в режимі “динамічних поз”; зорово-тілесні тренажери, сенсорні полотна (задіюються всі площини).

Осередок фізкультурно-оздоровлювальної активності залучає старших дошкільників до фізичної культури, допомагає освоювати збереження свого здоров'я. В осередку можна створити або розташувати: спортивний острівець, фітоподушки; сонячний вітраж; біоритмологічний щоденник; сухий басейн, стимулятори руху; коктейль-бар; стежку здоров'я; профілакторій Нехворійка; повітряну веселку; міні-стадіон; лужок-цілитель тощо.

Необхідно також придбати: м'ячі (різних розмірів); обручі; кеглі; спортивне обладнання (гойдалки, гори, кільця, драбинки, стінка); лави для ходьби; килимки з різною поверхнею; обладнання для тренування влучності (дротики з мішенню) тощо.

Осередок пізнавальної активності створює умови для просування шляхом пізнання, реалізації досвіду навчання. Може охоплювати такі елементи, як: полиця розумних книг; метеостанція, шаховий стілець, майданчик “Світлофора”; клуб подорожей; рекламне агентство; ігротека; картинна галерея на шафках; фотоальбом “Моя сім'я”; фенокалендар; сімейне вогнище; місяцеслів; читальна зала; бібліотека; Червона книга; автосервіс, господарство тіточки Швабри, володіння

мильної Бульбашки, кафе “Ласунка”; розарій; “садок каміння”; майстерня; куточок Чистунчика; служба порятунку; колекції різноманітних предметів, лабораторія; рибгосп, птахоферма, конструкторське бюро, кактусарій, експериментальна грядка, город бабусі Дарини; міні-сад, лісова ділянка, музей чудес природи тощо.

Стіна творчості, яка дозволяє дитині в будь-який момент зайнятися малюванням, розглядати мапу, схеми, працювати із фланелеграфом, грати в шахи. Для розвитку пізнавальної активності дітей важливо, щоб інформація, що закладена в середовищі, не знаходила себе повністю, а спонукала дитину до пошуку. Із цією метою можна повісити стенди з періодично змінною наочністю (лабіринти, кросворди тощо).

Діти зазвичай довго стоять біля них, думають, міркують. Незвичайно виконані календарі природи спонукають їх сконцентрувати увагу, напружити пам'ять.

Необхідно також придбати: фігурки або картинки тварин різних кольорів (зайчики, собачки); ляльки в різних костюмах, відповідних різним ситуаціям; атрибути різних професій і праці дорослих; моделі сучасних технічних засобів; іграшкові машинки різних типів; коробки форм; крупні пазли; однотипні фігурки різної величини (5-10-місцеві мотрійки, кубики, піраміди, миски тощо); матеріали Монтессорі на зорове і слухове сприйняття; розрізні картинки; кубики зі складовими картинками; будівельні матеріали і конструктори (Лего); мозаїки; матеріали для ліплення аплікації, малювання; дидактичні іграшки; лабіринти; настільно-друкарські ігри; наочні і сюжетні картинки; головоломки.

Осередок комунікативної активності стимулює мовленнєвий і мовний розвиток, забезпечує освоєння засобів і знаків мовної комунікації, формує соціальний досвід. Можна передбачити такі предмети: гостьовий стілець; візитна книга; сімейна вітальня; книга скарг і пропозицій; бюро знахідок; дискомайданчик; коло Монтессорі; дзвінки завіси; куточок довірчого спілкування; чайний столик для церемоній тощо.

Необхідно придбати: так звані “іграшки-подружки”, здатні стати улюбленими: ляльки і тварини з привабливою зовнішністю і яскравою індивідуальністю: плюшеві ведмедики, кицьки, собачки, ляльки невеликого розміру і з виразною, художньою зовнішністю, зручні для дій дитини. Важливі особливості такої іграшки (ляльки і тварини) – незавершеність, відкритість для будь-яких перетворень, беспорядність, що передбачає турботу з боку дитини, які стимулюють просоціальну поведінку і допомогу.

Осередок художньо-перетворювальної активності сприяє художньо-мистецькому процесу, формує готовність і здатність до самовираження. В осередку може бути: театр казок; салон краси; чарівна крейда; королівство Пензлика; мозаїка; лісова комора; двір пісочних мистецтв; малювальна стіна; школа вчених ручок; поличка краси, музичний салон, вернісаж, малахітова шкатулка; рукодільня – нитки, голки, ножиці, спиці для в'язання тощо.

Необхідно також придбати: “ознакові іграшки”, відкриті для фантазії дитини, допускають різні назви і спосіб використання (здатні служити замісниками різних предметів і персонажів): прості маленькі лялечки (пупси, солдати); ляльки невизначеної статі і віку (без обличчя); пальчикові ляльки і ляльки для театру: дрібні фігурки тварин (м'які і пластичні); набори ляльок різної статі і розміру; лялькові меблі, посуд, одяг; атрибути та набори для гри в лікаря, перукаря, крамницю тощо; деталі костюма й атрибути, що допомагають прийняти й утримувати ігрову роль (халат і пов'язка лікаря, кермо для машини, міліційний кашкет, червона шапочка тощо); транспортні іграшки (вантажівки, потяги, машинки, що дозволяють щось перевозити); ляльки і начиння для гри в сім'ю; настільно-друкарські ігри; дидактичні ігри різних видів, адекватні віку; предмети невизначеного призначення (бруски, кульки з різного матеріалу, шматочки тканини).

Осередок емоційно-рефлексивної активності дозволяє усвідомити себе і знайти зв'язок свого внутрішнього світу із зовнішнім: фотосалон “Здрастуйте, я прийшов”; емоційний щоденник; альбом вражень; острівець роздумів; іменинний стілець; астрологічний календар; куточок гарного настрою; куточок самоти; країна недоторканності, куточок Ласкавушки; іграшки, що моделюють інший спосіб життя (це можуть бути особливості зовнішності, звичаїв і поведінки людей, що належать іншим культурам, наприклад: ляльки, що зображають людей різних етнічних груп; костюми різних народів; іграшковий посуд і предмети побуту, що відносяться до різних культур тощо).

